

לפרשת פינחס – תשע"ב

נשיות יהודית, מה בין בנות צלפחד לבנות מדיין?

חנה בן כוכב

ספר "במדבר" מתאר שני מפקדיעם של בני ישראל. הראשון – בפרק ב – המתרחש בשנה השנית לצאת בני ישראל ממצרים. השני בפרק כ"ו – לאחר נדודים ארוכים, כ-39 שנים ולקראת כניסתם לארץ.

בהשוואה בין שני המפקדים בולט שינוי בשני שבטים.

שבט שמעון: מנה במפקד הראשון 59 אלף וירד ל-32,200. לעומתו שבט מנשה מנה 32 אלף ועלה ל-52,700. חז"ל מסבירים את ירידת מספרם של בני שמעון בנהיית בני השבט אחר בנות מואב לאור מעשהו של נשיאם זמרי בן סלוא עם המדיינית. בעקבות ההידרדרות המוסרית-חברתית ודתית וההפקרות המינית באה המגיפה.

את העלייה במספר בני שבט מנשה ניתן להסביר בהשפעת בנות צלפחד המופיעות בפרשה לאחר פרשת זמרי בן סלוא, המגיפה ומעשה פינחס. חמש בנות צלפחד, בדאגתן לנחלה ולשם אביהן, ביטאו נאמנות משפחתית וקשר אמיץ לשבט שלהן, לעם כולו ולארץ שעמדו לנחול. התנהגותן היא התשובה לשינוי הדמוגרפי.

בפרשה הקודמת "מברך" בלעם – "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" ומודה ביחודו של עם ישראל באוירת הצניעות והמשפחתיות. עם שבו אימהות ובנות מחוייבות להמשכיות ברוח תורת ישראל, הן התשובה לעולם האילי של בנות מואב.

הופעתן בפרשה זו לעומת זו מבליטה את מרכזיותן של הנשים בחיי העם. לא בכדי משמשות בנות צלפחד דגם לחיקוי בעבר ובהווה ולעתיד לבוא, של נשיות יהודית בעולם התורה וההלכה.